

Kannanotto 19.9.2024

Saattohoitovapaasta tulee säätää tällä hallituskaudella

Kuolema ja saattohoito koskettavat meitä kaikkia. Työssäkävillä on merkittävä rooli saattohoidossa. Työssäkävyn saattohoitoa tukevan järjestelmän pitää olla selvä, luottamusta herättävä ja yhdenvertainen.

Orpon hallitusohjelmassa on kirjauksia ansiotyön ja omaishoidon yhteensovittamisen edistämisestä. Suomessa on aika uudistaa järjestelmämme vastaamaan nykyaikaa, kuten muissa Pohjoismaissa on jo tehty. Korvauksellisen saattohoitovapaan valmistelu ja säätäminen on tehtävä kuluvalle hallituskaudella.

Suomessa työkäiset joutuvat pyytämään sairauslomaa päästäkseen mukaan läheisensä saattohoitoon. Pitääkö läheisen kuoleman olla meillä hoivaajan sairaus? Eihän sairauslomaa ole tarkoitettu käytettäväksi, jos ei ole sairas. Vai oikeuttaako luopuminen ja sureminen sairauslomaan?

Ihmiset kokevat ongelmana, että saattohoitotilanteisiin mukaan pääseminen on usein kiinni työnantajan hyvästä tahdosta. Saattohoidosta aiheutuvat ansiomenetykset johtavat osalla toimeentulo-ongelmiin ja jopa estävät mahdollisuuden olla kuolevan läheisensä rinnalla.

Kuolemaa ei voi ajoittaa, eikä etukäteen tiedetä, kauanko saattohoito kestää. Saattohoito saattaa yllättää, toisinaan myös hiljalleen etenevissä sairauksissa. Kenenkään ei pidä joutua miettimään, miten omasta työstään pääsee irtautumaan, ja onko varaa olla läheisen rinnalla hänen elämänsä viimeisinä päivinä. Ansiotulojen pitää jatkua. Korvaus voidaan hoitaa läheisen kuoleman jälkeenkin. Toki työnantajan on saatava korvausta palkanmaksuun poissaolon ajalta mahdollisimman pian ja sujuvasti.

Kustannukset saattohoitovapaan korvauksista on jaettava yhteiskunnan, työnantajien ja työntekijöiden kesken, kuten pienten lasten hoidossa on tehty.

Kukaan ei saa joutua läheisen saattohoidosta vastuuseen tahtomattaan, eikä hoivapaikkojen puute saa olla syy kaataa vastuita omaisten niskaan. Läheisen rinnalla pysyminen tämän elämän loppuvaiheessa on luonnollista, ja monet haluavat olla läsnä, jos se vain on mahdollista.

Lainsäädäntötyön yhteydessä tulee tarkentaa, kenet katsotaan saattohoitovapaaseen oikeutetuksi henkilöksi, missä korvauksellinen saattohoito voi tapahtua, miten pitkältä ajalta korvausta saa ja miten vapaita voi jakaa useampien läheisten kesken. Työntekijän saattohoitovapaan uudistamisessa tulee hyödyntää myös professori **Laura Kalliomaa-Puhan** ja professori **Seppo Koskisen** selvityksiä aiheesta.

Positiivisia kustannusvaikutuksia on saatavissa: sairaalapaikat ovat kalliita, joten kotisaattohoidon edistäminen kannattaa. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten työtä voi kohdentaa paremmin, kun hoivaa on antamassa myös läheinen.

Ihminen kaipaa läheisen läsnäoloa elämänsä loppuvaiheessa, se on inhimillistä. Läsnäolo helpottaa myös läheisten surutyötä ja auttaa palaamaan arkeen -ja myös ansiotöihin.

Muistiliitto ry, Omaishoitajaliitto ry, Suomen Syöpäpotilaat ry ja Syöpäjärjestöt